

Om Anvendelsen af Kogsalt som Tilsætning til Kreatursfoder.

Af E. S. Møller, Dyrlæge ved Kjøbenhavns Kvægtorb.

J Anledning af, at der ad privat Vej er tilstillet mig Spørgsmaal, om Maaden hvorpaa Kogsalt kan virke stadelig ved Anvendelsen til Køer, anmoder jeg den ærede Redaktion at optage nedenstaaende Svar. —

Idet jeg villig indrømmer, at Kogsalt anvendt paa rette Maade, som Tilsætning til Foderet, ikke alene maa kaldes uftadeligt, men endogsaa kan være gavnligt, — mulig naar de naturlige Salte i Foderet mangle, eller ere tilstede i utilstrækkelig Mængde, f. Ex. ved uheldig Indhøstning, — saa maa jeg dog hævde, at man nuomstunder er bleven saa fortrolig med at give Køerne Salt, at man anseer det for et meget uftydigt Middel, som der hverken behøves synderligt Kjendskab eller Forsigtighed til at bruge. Hvor uheldig denne Betragtningssmaaade er, skal jeg søge at godtgjøre.

I Reglen ville de for Dyret nødvendige Salte være tilstede i velhøstet Foder (Hø og Halm), og kun naar dette ikke er Tilfældet, maa der tilføres Organismen Kogsalt. — Som diætetisk Middel ville 2 à 4 Lod daglig være tilstrækkelige, ligeledes er det undertiden heldigt at give Fedekvæg en lille Tilsætning af Salt daglig for at fremme Fordøjelsen, men ethvert Overskud heraf vil medføre Stofskub og forhale Fedningen,

idet Mavens og Tarmenes Slimhinde irriteres, og der indtræder forøget Afgang af Ekrementer, hvilket let stiger til Diarrhoe. — Anvendes Kogsalt i større Dosis (2 à 4 $\mathcal{R}$) bevirkes Forgiftningstilfælde. — Nu kan der maaske indvendes, at saa store Indgifter anvendes aldrig; men der foreligger altfor mange Beviser for, at dette er Tilfældet, til at der kan tvivles derom. — Jeg maa erindre om, hvor hyppig det stæer, at et vist Kvantum Salt gives til en Kvægbefætning, f. Ex. i en Værmestald, hvor det omrøres i Værmene, og — dels paa Grund af at Saltet ikke fuldstændig opløses, dels fordi Kreaturerne ikke drikke lige meget af Blandingen, — stæer det ofte, at der paa denne Maade optages et meget forskjelligt Kvantum Salt af hvert Individ. — Der beregnes ofte ved denne Saltblanding $\frac{1}{2}$ $\mathcal{R}$ til hvert Kreatur, hvilket i og for sig er altfor meget; men naar det saa bliver blandet paa en uheldig Maade og derved ulige fordelt, da stæer det let, at et Kreatur optager maaske endogsaa indtil 2 $\mathcal{R}$ Kogsalt paa en Gang. —

Om man strængt taget kan kalde Kogsalt Gift og de derved forarsagede sygelige Tilstande Forgiftningstilfælde, det er et Spørgsmaal, hvorom der kan tvistes i videnskabelig Henseende; men i Praxis troer jeg, at man er berettiget dertil, og de fleste bekjendte Forfattere benævne derfor ogsaa denne Sygdom Kogsaltforgiftning. —

Kogsaltforgiftning indtræder meget hurtigt efter Optagelsen og ytrer sig ved, at Dyret styrter omkuld og falder i Krampetrækninger, Vandedrættet bliver meget kort, og Dyret skjælver over hele Legemet. Naar det bliver sat op paa Bugen, kaster det Hovedet om i Siden, Djnene staa aabne og stive, Munden er sammenpresset, og Koen synes at være bevidstløs. Disse Symptomer ere naturligvis mer eller mindre udtalt tilstede efter Lidelsens Grad. Døden kan indtræde saa godt som øjeblikkelig eller efter nogle Timers Forløb; indtræder der derimod Bedring, angives der ofte, at Dyr, som have

været stærkt angrebne, ikke ville trives i længere Tid efter Helbredelsen. —

Rogsaltets Virkning indskrænker sig altsaa ikke til en Irritation af Slimhinden i Fordøjelseskanaalen; thi i dette Tilfælde vilde der fremkomme en Betændelse med de for denne karakteristiske Symptomer, og Sygdommen vilde da have et meget langsommere Forløb, men det hører sig meget mere som en Indvirkning paa Mavesystemet, saa at Lidelsen vel nærmest maa hidledes fra en Vexelvirkning imellem det forandrede Blod og Nerverne, idet Rogsalt af alle uorganiske Salte optages lettest uforandret i Blodet og derfra tilføres den øvrige Organisme. (Stockfleth.)

I Betragtning af, at Rogsalt bliver saa almindelig anvendt her i Landet som Tilfætning til Kreaturfoder, dels umiddelbart ved Indgivning i større eller mindre Portioner, og dels middelbart til Hø- og Halmfæltning, uden at det i mange Tilfælde staaer Anvenderen klart, hvor meget der i ethvert givet Tilfælde bør bruges, samt hvor det helst bør undlades, har jeg troet, i Sagens Interesse, at burde give denne Meddelelse en større Udstrækning, end jeg først havde paatænkt. — Det kunde ganske vist være overbevisende at vedføje nogle Sygehistorier, hvoraf der foreligger flere, men Bladsen i Tidsskriftet tillader det formentlig ikke. Kun skal jeg endnu bemærke, at Svin endnu mindre end Hornkvæg taale Rogsalt i større Dosis, idet $\frac{1}{4}$ *℔* angives at virke dræbende, og Professor Cameron oplyser, at af 2 Vognladninger Svin paa et Banetog i Irland døde alle Svin af den ene Ladning, kort efter at de vare ankomne til Stationen, og det viste sig da, at de vare befordrede i en Vogn, hvori var befordret Rogsalt, og at altsaa Resterne af Saltet, som klæbede ved Vognens Sider og Bund, have været tilstrækkelige til at dræbe dem.

Der kunde nævnes flere Exempler; men hvad jeg har anført vil forhaabentlig være tilstrækkeligt til at anbefale stor Forsigtighed ved Anvendelsen af Rogsalt i nævnte Djemed. —